

Bakgrunn for diskusjon i
Minerallovutvalet

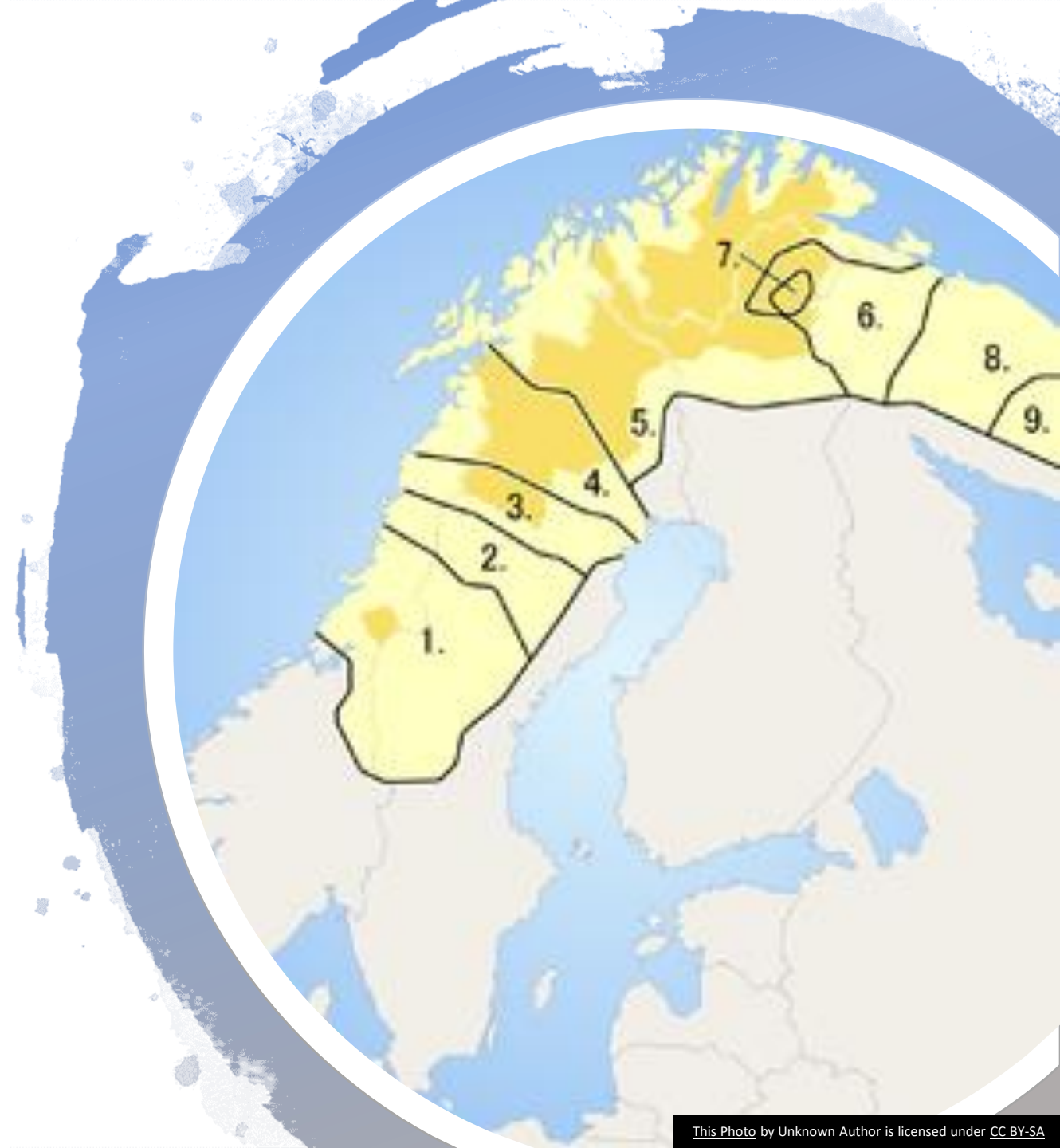
10.11. 2020

Samiske rettar og rettshøve

Samiske rettar til land og vatn

- Historisk utgangspunkt: Norsk innflytting frå 1300-talet. Kolonisering
- Norge fekk einejursdiksjon i Ytre Finnmark i 1613, Indre Finnmark i 1751 og Sør-Varanger i 1826
- Utvikling av teorien om «Statens umatrikulerte grunn i Finnmark», basert på ei oppfatning av at samanes «nomadiske brug» ikkje gav grunnlag for eigedomsrett. Jordsalgslova av 1863
- Fram til 1960-talet var oppfatninga at samane ikkje hadde verken eigedomsrett eller bruksrett til det området dei brukte i Finnmark – ein slags tålt bruk frå Staten si side. Høgsterettsdom i Rt. 1968 s. s. 394 (Brekkeb) og Rt. 1968 s. 429 la eit anna syn til grunn.

Problemstillingar

- Nasjonal rett – eigedomsrett og bruksrett til samiske område
- Staten sine rettar og samiske rettar
- «Statens umatrikulerte grunn i Finnmark»
- Bakgrunnen for etableringa av Finnmarkseigedomen

Vernet for samiske interesser i dag

- Grunnlova § 108: «Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for at den samiske folkegruppa kan tryggje og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv.»
- Internasjonale traktatar: FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettar artikkel 27
- ILO-konvensjon 169 om urfolk i sjølvstendige statar
- FN Generalforsamlingsvedtak 13. september 2007 om urfolks rettar
- Høgsterett har godkjent samane som eit urfolk i Noreg, Rt. 2001 s. 769 (Gjeld også i andre delar av landet enn i Finnmark).

Nasjonal rett

- Finnmarkslova
- Etableringa av FeFo
- Rettsklarleggingsprosessen
- Nyare rettspraksis: HR-2017-2247-A (Reinøy-Eksproprisasjonsvedtak ikkje ugyldig på grunn av manglande konsekvensvurdering. Ikkje brot på SP artikkel 27), HR-2017-2428-A, (Sara) og HR-2018-456-P (Nesseby)
- Ny diskusjon om tilhøvet mellom FeFo si forvalting og etablerte rettar i Finnmark
- Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark

Problematikk i høve til revisjon av minerallova

- Manglande konsultasjonsordning – informert samtykke
- Godtek ikkje statens eigedomsrett til mineral i Finnmark
- Kva ligg i vernet for samisk språk og kultur?
- Korleis vil retten til land og vatn i Finnmark utvikla seg?
- Kva er karakteren av samiske rettar utanfor Finnmark?

